

ศึกษาความหลากหลายของชันโรงในป่าผสมผลัดใบในระดับต่ำ ป่าผสมผลัดใบในระดับ
 แดง ป่าเต็งรัง และป่าดิบแดง ในพื้นที่โครงการทองผาภูมิ 72 พรรษามหาราช อำเภอทองผาภูมิ
 จังหวัดกาญจนบุรี ตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2547 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2548 พบชันโรงทั้งหมด
 2 สกุล 16 ชนิด ได้แก่ *Trigona apicalis* Smith, *T. melanoleuca* Cockerell, *T. atripes* Smith,
T. canifrons Smith, *T. thoracica* Smith, *T. terminata* Smith, *T. ventralis* Smith, *T. flavibasis*
 Cockerell, *T. iridipennis* variety 1, *T. iridipennis* variety 2, *T. iridipennis* variety 3,
T. iridipennis variety 4, *Hypotrigona scintillans*, *H. pendleburyi* และ *H. klossi* ชนิดหลังสุด
 เป็นรายงานล่าสุดว่าพบในประเทศไทย ได้ติดตามพฤติกรรมการเก็บยางไม้จากจำนวน 20 รัง
 ของชันโรง 7 ชนิด ได้พบชนิด *T. apicalis* ในป่าทั้ง 4 ประเภท มีความแตกต่างกันในความ
 หลากหลายของชนิดชันโรง และพฤติกรรมการเก็บยางไม้จากธรรมชาติของช่วงเวลาของวัน
 ฤดูกาล และการเลือกเก็บชนิดยางไม้ โดยชันโรงมักเลือกพืช 16 วงศ์ จากกลุ่มพืชวงศ์หลักคือ
 Anacardiaceae, Dipterocarpaceae, Eupobiaceae, Hypericaceae, Meliaceae และ Moraceae
 ในช่วงฤดูฝนจะเก็บตลอดวัน ส่วนฤดูแล้งจะเก็บเฉพาะช่วงบ่ายถึงค่ำ ชันโรงชนิด *T. apicalis* จะ
 เก็บยางไม้สะสมเป็นพรอพอลิสในปริมาณมากที่สุด ใช้เป็นส่วนผสมหลักของโครงสร้างรัง ซึ่ง
 ประกอบด้วย ใบ ยางไม้ และของแข็ง ในส่วนของผนังรังจะมียางไม้เป็นส่วนผสมมากที่สุด
 สารสกัดพรอพอลิสจากทุกส่วนของโครงสร้างรังชันโรง สามารถที่จะยับยั้งการเจริญของเชื้อรา
Cladosporium cladosporioides และ *Sclerotium rolfsii* ได้เป็นอย่างดี

All studies were conducted from April 2004 to March 2005 in the lower mixed deciduous
 forest, dry upper mixed deciduous forest, deciduous dipterocarp forest and dry evergreen forest at
 Golden Jubilee Thong Pha Phoom Project, Thong Pha Phoom District, Kanchanaburi Province. The results
 showed that 2 genera (*Trigona* spp. and *Hypotrigona* spp.) and sixteen species of the stingless bees were
 found in this area; namely *Trigona apicalis* Smith, *T. melanoleuca* Cockerell, *T. atripes* Smith,
T. canifrons Smith, *T. thoracica* Smith, *T. terminata* Smith, *T. ventralis* Smith, *T. flavibasis* Cockerell, ,
T. iridipennis variety 1, *T. iridipennis* variety 2, *T. iridipennis* variety 3, *T. iridipennis* variety 4,
Hypotrigona scintillans, *H. pendleburyi* and *H. klossi*. The last species was the new record in Thailand.
 Resin and gum collecting behavior was observed within a year from 20 colonies of 7 species. *T. apicalis*
 could be found in 4 types of forest. The diversity of *Trigona* spp. and their resin and gum collecting
 behavior mostly depended on environmental factors. The behavior showed differences in collecting during
 alternative plants, times and season. They preferred to collect the resin and gum from plants in 16 of
 the families such as Anacardiaceae, Dipterocarpaceae, Eupobiaceae, Hypericaceae, Meliaceae and Moraceae.
 During the rainy season, the foragers collected resin and gum all day; however the collecting behavior will
 change during the dry season, which will involve collection only in the afternoon until late in the day.
T. apicalis collected resin and gum to make the largest number of propolis compared with the other bee
 species. The nest structure was the wall, that had the highest resin. The propolis extracted from the nest
 structure could inhibit *Cladosporium cladosporioides* and *Sclerotium rolfsii*.